

Ötven sor

Hálálkodik az egyik olvasó, dicséri vállalatát, hosszan taglalja a méltányos megítélést, köszönetét szeretőn kifejezni lapunk hasábjain a nyilvánosság előtt is. Mert — mint mondja — olyan *emberségek voltak vele*, oly humanusan ítélték meg problémáit. S ennek bizony még jócskán híjjával vagyunk — tette hozzá némi rezignációval. Kiderült, gondiának orvoslását törvény biztosítja, jogszabályok védik érdekeit, igazához kétség nem férhetett. Csak hogy egy ügyet — törvény ide, jogszabály oda — sokféleképpen lehet intézni. Az

emberség törvénye

csak bennünk lakozik, nem foglalták paragrafusokba, így mindennapiaink gyakorlatában még az a feltűnő, ha belébotlik az ember. Pedig az emberek többsége jobban áhítozik a jó szóra, a megértő tekintetre, problémáinak feltárására, mint az öt védő jogok és törvények barrikádjaira. Történetek sokaságát sorakoztat-hatnánk fel, pro és kontra, bizonyítván, miként sugarozhatia vagy éppen árnyékolhatja be életünket az emberség törvénye emelése vagy törvényen kívül helyezése. S ezek az esetek jórészt a hétköznapok kis eseményei: gyóvyszertári biztatások, bolti zsörtölődések, munkahelyi döntések, közlekedési figyelmességek, szolgáltatási machinációk, biztató mosolyok, Kis dolgok, melyek láncolatából összeáll életünk, horzsolá-saival és felhőtlen pillanataival egvütt...

K. I.-né leküldte kislányát a ház melletti újság-árusító pavilonba. Rakétaért. Az öt éves Jutka Nők Lapiával állított be. Anyukája visszaküldte, hogy el-tévesztette a címet. Csak hogy — bizonyára szabály írja elő — újságot, folyóiratot, magazint nem cserél-ünk. Be kell látnunk, az előírás helyes, jogosságát számtalan érvel tudnánk alátámasztani. Két perc alatt kiderült a kislány (vagy az újságos) tévedése, mely egyetlen gesztussal helyrehozható lett volna. Ehelyett szaladgálás, veszekedés, kioktatás, idegesítő huzavona következett.

Az iskola vezetésének feladata az órarendek ösz-szeállítása. Néha bizony ez felér valamiféle büvész-mutatvánnyal. Olyan órarend sosincs, amelyik min-denkinél jó lenne, figyelembe tudná venni a gyerekek érdekeit mellett minden egyes pedagógus kívánságát, személetes óháját. Az azonban kissé feltűnő, ha egy kisgyermekes tanár minden reggel az úynvezezt nulladik órában, tehát 7 előtt kezd. Ha csak néhány napon csöröghetne később a vekker, meg sem for-dulna az ember feijében a humánus néha patetiku-san hangzó fogalma, De hiánya éleszteti, fényesítgeti, s fegyverré kovácsolhatja.

Az orvosgyemtem rektora tanévnyitó beszédében többször is hangsúlyozta, hogy az egészségügy huma-nus intézményrendszerében az egyetemet az egyetlen hely, ahonnan kitiltották e fogalmat. Már ami a föl-készülés megítélését, a hallgatók tudását illeti. A viz-sgákon nincs pardon, nem lehet a humánus leple alatt engedelményeket tenni. Jazintat. Eppen a humánus ér-dekében! Az emberség későbbi gyakorlásának felté-teleként. Természetesen ez nem zárja ki a jó lélek-ért, az alkotó egvütműködést, a megértést. Mert az em-berség törvénye — melvre nem csukták rá a para-grafusok kalodáit — nem ránk kényszerített zubbony, hanem értünk való magatartásforma. Belső parancs. Vagy lényünk természetes állapota. Bár így lenne!

Tandi Lajos

Munkajogi kérdések, gondok megoldása

Nemzetközi tudományos konferencia Szegeden

Gyakran említjük, hogy mindennapjaink megoldásra váró problémáit az élet, a fejlődés veti fel, a tudomány keresi a megoldás elméleti lehetőségeit a gyakorlat szá-mára. Az a tény például, hogy a nemzetközi kapcsolatok elterjedése világvi-szonylatban döntően veti föl az együtműködés, a tapasz-talatscere és az egységesítés kérdéseit, vagy hogy a mul-tinacionális vállalatok, nem-zetközi munkamegosztás, a munkaerő-kooperáció, a kö-zös vállalatok és szállítások stb. vitákra, összeütközésekre adnak alkalmat, felhívta a munkajoggal foglalkozó szakemberek figyelmét az összehasonlító munkajog módszertanának átértékelé-sére, illetve a „jogösszeütkö-zések” megoldási alternati-váira. Az a másik tény, hogy az emberi életkor kitolódik, nemcsak a szociográfusokat, pszichológusokat, orvosokat foglalkoztatja, de megvála-szolandó kérdéseket tesz föl a jogászoknak is. Többek kö-zött az idős korú népesség növekedéséből és ellátásából adódó jogi problémákról, vagy egy-egy tőkés ország-ban jelentkező, a nyugdíj-korhatár leszállításából adó-dó gondokról.

Ez az a három fő téma, amelyet Szegeden tárgyal meg szeptember 19—21. kö-zött a *Munkajog és Szociá-lisellátások Joga Első Euró-pai Regionális Kongresszu-sának mintegy ötven ország-ból érkező félezer résztve-vője*. A rendező szervek — a JATE állam- és jogtudo-mányi karának mezőgazda-sági és munkajogi tanszéke, a Magyar Tudományos Aka-démia Munkatudományi Bi-zottsága, az Országos Társa-dalombiztosítási Főigazgató-ság és a Magyar Jogász Szö-vetség — képviselőiben dr.

Nagy László egyetemi tanár, a JATE tanszékvezető pro-fesszora a napokban adott tájékoztatója szerint az euró-pai kongresszus a magyar munkajog szempontjából is fontosnak ígérkezik. Nálunk a szakembereket olyan kér-dések foglalkoztatják, mint például a gazdaságirányítás és annak szervezeti reform-jából adódó munkajogi kér-dések megválaszolása, az üzemi demokrácia sok-sok kérdése, a teljes foglalkoz-tatottság összetett problema-tikája. A társadalombiztosít-sás terén pedig a szociápol-itika sok kérdőjelére kell megadni a jogtudományak az elméleti választ.

A Genfben székelő Mun-kajogi és Szociálisellátás Jogi Társaság első európai regio-nális kongresszusát a szege-di Ifjúsági Házban szerdán

délután 10 órakor dr. Mar-kója Imre igazságügy-mi-niszter nyitja meg. Az első referátum az összehasonlító munkajog módszertani kér-déseivel foglalkozik, előadója dr. Roger Blanpain belgi-umi egyetemi tanár, a má-sodik referátumot két fran-cia professor, Gérard Lyon-Caen és Pierre Rodiere tart-ják elő. A jogösszeütközések a mun-kajogban címmel. A munka-csoportok vitái után szept-ember 21-én kerül sor a harmadik témára: A nyug-dij időszerű kérdései címmel az NDK-ból érkező dr. Frithjof Kunz tart előadást.

A vitát követően tartják a záróülést, melynek előadója dr. Rácz Albert államtitkár, az Állami Bér- és Munka-ügyi Hivatal, valamint az MTA munkatudományi bi-zottságának elnöke.

Magyar tv-alkotások a Prix Italián

Két magyar televíziós mű-sor vesz részt az idei Prix Italia nemzetközi fesztivá-lon. A szeptember 17. és október 1. között Capriban megrendezendő világszem-lén a drámai kategóriában vetítik le a Kemény Zsig-mond regényéből készült *Özvegy és a leánya* című produkció negyedik epizó-dját. A filmsorozatot — ame-lyet Horváth Z. Gergely rendezett — az elmúlt év végén láthatták a nézők.

A zenés műsorok kategó-riájában Offenbach Hoff-mann meséi című fantasztiku-s operája a magyar ver-senyfilm. A zenetörténelem egyik legnépszerűbb darab-ját — még az idén bemu-tatja a Magyar Televízió — Szász Endre, világhírű fest-őművész díszleteivel és jelmezeivel rögzítette film-szalagra a tv stábjá, Szine-tár Miklós irányításával.

A nagy hagyományú olasz fesztiválon — amely kezde-ben rádiós produkciókat vonatlatott fel — 1970 óta szerepelnek magyar alkotá-sok.

Nemzetközi reumatológiai és immunológiai szimpózium

Kevésbé ismert tudomá-nyos felismerés: a gyulladá-sos reumás megbetegedések-hez nemcsak a vírusfertőzés, hanem immunológiai folya-matok, genetikai tényezők is hozzájárulnak. Az immuno-lógiai kutatás legújabb ered-ményeit: a vizsgálati mód-szereket, a gyulladásra és az immunrendszerre ható kísér-leti gyógyszeres kezelést köz-vetlenül hasznosíthatják a reumatológiában is. Egyebek között ez indokolja azt, hogy a Magyar Reumatológusok Egyesülete és a Magyar Im-munológiai Társaság közösen rendez nemzetközi szimpo-ziumot szeptember 26—28. között Budapesten. A SOTE (Nagyvárad téri épületben tanácskoznak majd a gyulla-dásos ízületi betegségek im-munológiai és kórszövettani jellemzőiről, az örökletes te-nyezők szerepéről, kísérleti jellegű gyógyszeres kezelése-ről. Miként dr. Gömör Béia egyetemi tanár, a Magyar Reumatológusok Egyesületé-nek főtájkára és dr. Hodinka László kandidátus, a szimpo-zium főrendezője az MTI munkatársának elmondta: a gyulladásos ízületi betegsé-gekben nálunk — akárcsak a világ más országaiban — a lakosság mintegy két száza-léka szenved; évtizedeken át tartó súlyos gyulladásos izü-leti elváltozásokat, torzulá-sokat okoznak. A laikusok — de nem ritkán egyes orvosok is — az életkorral és a fizi-kai megterheléssel összefü-gő, kopásos jellegű kórképe-ket tekintik a mozgásszervi — reumás — betegségek jel-lenzőjének, és úgy vélik, ke-zelésük főleg gyógyfürdő-és fizioterápiával lehetséges. Egyebek közt ezért is nagyon fontos, hogy egyre többet tudjanak meg a betegségszö-rtről, hiszen a legkisebb újabb felismerés is elősegít-

heti ezek eredetének felderít-tését, hatásosabb gyógyítást, illetve megelőzést. Ezért is hívtak meg a tanácskozásra neves külföldi szakembere-ket, több mint húsz országból, csaknem 250 reumatoló-gus és immunológus vesz részt a rendezvényen.

Nagy tekintélyű magyar és külföldi előadók beszámol-nak majd arról, hogy az im-munológiai folya-matokra ható gyógyszereket miként és milyen eredmén-nyel alkalmazták a reumató-lógiában.

betegségek felismerését. Az immunológiai eredetű izületi gyulladások klinikai, kór-bonctani és kórszövettani képének ismerete lehetővé teszi a betegség várható ki-menetelének pontosabb meg-határozását, megfelelő ke-zelést. Az előadók tájékoztat-ják a résztvevőket arról is, hogy az immunológiai folya-matokra ható gyógyszereket miként és milyen eredmén-nyel alkalmazták a reumató-lógiában.

Megmentett műemléki kastélyok, középületek

Az Országos Műemléki Felügyelőség összegezte a veszélyeztetett műemléki kas-télyok és középületek meg-mentésére három évvel e-zelőtt központi támogatással indított program végrehaj-tásának eredményeit és a to-vábbi teendőket. Az akkori felmérések szerint a vedett kastélyállomány 29 százalé-kát veszélyeztette, hogy ke-zelőik ezeket az épületeket elhanyagolták, és a műemlé-ki értékűkhöz méltatlan cé-lokra — egyebek közt irodai, gazdasági és tárolási felada-tokra — hasznosították. A pusztulás fenyegette a védett épületeknek azt a további 7 százalékat is, amely gazdál-anul, üresen állt. A műem-léki felügyelőség ebben az időszakban központi forrás-ból 140 millió forinttal támogatta a legsürgősebb állagvé-delmi és szerkezetfelújítási munkákat. A megyei és a helyi tanácsokkal és társadal-mi szervezetekkel együtt sikerült elérni, hogy a rosszul hasznosított kastélyok egy-részt, a műemléki védettsé-gnek jobban megfelelő, kö-zösségi és kulturális célok, nehányat pedig az idegenfor-galom szolgálatába állítsák. Szükség szerint új kezelők-vették gondjaikba az épüle-tet, és több üresen álló mű-emlék is lelkiismeretes gaz-dára talált. Ily módon eddig a program indításakor elő-írányzott 72 műemlék/kas-tély és középület helyett 95 épület megmentését segítet-ték elő.

A program megvalósítását segítő, hogy a veszélyeztetett kastélyok és középületek megfelelő célú hasznosításá-hoz, a teljes helyreállítás-hoz, a utján az Állami Fejlesztési Bank is állami tá-mogatást nyújt. Eddig 9 pá-lyázatot fogadott el, s ösz-szesen 36 millió forint értékű támogatást adott. Egyebek között rövidesen befejeződik a helyreállítás Seregélyesen, a Zichy—Hadik kastélyban, amelyben a Taurus Gum-iipari Vállalat továbbképző központja kap helyet. Ked-vező, hogy az épület szép freskóinak restaurálásán túl a késői barokk kastélypark és a hozzá tartozó tó re-konstrukcióját is elvégzik. Dabason hamarosan befeje-ződik a Halász Móricz-kúria főépületének helyreállítása, s ebben ugyancsak szakmai alap- és továbbképző köz-pontot rendeznek be, és ha-sonló célt szolgál majd Ti-szadobon az ókenézi kas-tély és Fertőrákoson a volt püspöki kastély főépülete. Befejeződött a helyreállítás Tokajon, a XVIII. századi görög kereskedőházban, amely Helytörténeti Múze-umnak ad otthont. Sashalmon pedig kultúr-központ lesz a Cziráky—Zsi-vora kastély, amelynek hely-reállítási előkészületeit ugyancsak megindították.

A kastélyprogram a követ-kező években is folytatódik. A kormány lehetővé tette, hogy központi erőforrásból az eddigiekhez hasonlóan az Országos Műemléki Felügye-lőség és az Állami Fejleszté-si Bank továbbra is támoga-tassa az állagmegóvási és helyreállítási munkákat. Le-hetőség van arra, hogy ki-sebb műemlékkúriákat, kas-télyokat a helyreállítást vál-laló magánszemélyek, társu-lások is bérbe vehessenek, s a restauráláshoz — megfe-lő feltételek alapján — anya-gi vagy egyéb támogatást kapjanak.

Hangverseny – évadnyitás előtt

Megkezdődtek a Hungaroton-hehek

Megkezdődtek az idei Hun-garoton Hanglemezhettek, melynek péntek esti, a Tisza Szállóban tartott nyitóhang-versenyén az első sikerszám — Gregor József volt. Ez-úttal ugyan nem énekelt, a közönség mégis meleg ün-neplésben részesítette, mert „Az év hanglemeze” című, nívódíjat jelentő, elegáns ezüst lemezt vette át, immár harmadszor. A hangverseny hanglemez-kiállításával, s ár-engedményes lemezvásárlás-sal köttők egybe, bárki nyomban megvehette péld-aul az est műsorán szereplő Mozart A-dúr zongoraver-senyének (K 414) felvételét, a helyszínen szereplő mű-vészek, azaz Kocsis Zoltán és a Rolla János vezette Liszt Ferenc kamarazenekar előadásában.

Kocsis s a kamarazenekar főváltójából magasfeszültségű, felemelő zenei élményben volt részünk. Bár a verseny-művet nem az úgynevezett „nagy” Mozart-koncertek so-rában tartják nyilván, ez azonban nem azt jelenti, hogy kevésbé zseniális alkotással van dolgunk, csupán azt, hogy a későbbi telje-sebb, összetettebb, sürítet-tebb mozarti stílust itt még inkább csak ígéri a finom szö-vevű, bájos, elegáns, lírai, helyenként sötétebb, dráma-ibb színeket is felvillantó tündéri zene. Azonban ez az „ígéret” s az a friss, élettel teli, ugyanakkor el-

mélyült koncentrációval kor-mányzott tolmácsolás a mű újraalkotásának forró per-ceit nyújtották. Kocsis ka-maramuzsikusi és szólista erényeit javát adta. Egyaránt lebilincsel akár a második tétel bensőséges, beszédes espressivo megszólaltatásá-val, akár a gyors tételek kristálytisztá, szellemes, vir-tuóz megfogalmazásával. Feltűnt, hogy a zenekarban közreműködő két kürtös igen szép, puha hangon járult hozzá a magas színvonalú vonós produkcióhoz: úgy-szintén Pongrácz Péter oboa-játéka az est első számában, a Mozart D-dúr divertimen-tójában (K 251.)

A Liszt Ferenc kamaraze-nekar óriási erénye, hogy

muzsikálásukon nem fog az idő. Nem fásulnak el, mesz-sze elkerülnek a rutin bizton-ságos, ám érdektelen ösvé-nyeit. Ezért is volt olyan megrázóan mély értelmű, s felemelő Bartók Divertimen-tójának tolmácsolása. Bartók zenéjét anyanyelvi szinten, a legtalálóbb gesztusokkal, mélyről fetörő kifejező erő-vel, lenyűgöző természetes-séggel „beszéli”. Az oko-san megválasztott, harmoni-kusan építkező, jól szerkesz-tett műsor (ami nem mindig erénye a koncerteknek), s annak előadása után, méltán követelt ráadást a szűnő nem akárhoz vastaps, a kíváló együtttestől.

Berényi Bogáta

Felszabadulási trilógia Váásárhelyről

Háromkötetes monográ-fiát állítanak össze és adnak közre Hódmezővásárhely történetéről. Az első kötet elké-szült és a város felszabadu-lásának közelgő 40. évfordu-lójára jelenik meg.

Csaknem egy évtizede kez-dődött meg a szervezett kutató-, gyűjtőmunka, néves neparajczok, helytörténészek, írodalom- és művészettörté-nészek bevonásával. A nagy-szabású várostörténeti trilo-

gián, mintegy százötvenen munkálkodnak.

Az első kötet 780 oldalból áll és fotókkal, térképekkel, rajzokkal gazdagon illusz-trálva tartalmazza a város történetét a kezdetektől 1848-ig. Néhány fejezet cím: A város környéke a honfoglalás korában, A honfoglalástól a török hódoltságig, A mező-város fejlődése a török hó-doltság utáni időkben, A feudális utolsó évszázá-

da, A tanyavilág születése, A város művelődéstörténete.

A monográfia első vasko-kötetét egyelőre háromzer példányban adják ki. Októ-ber első hetében jelenik meg, amikor megkezdődnek a Hódmezővásárhely felszaba-dulásának 40. évfordulóját köszöntő ünnepségek.

A második és a harmadik kötet szerkesztéséhez, lektorálásához és kiadásához to-vábbi négy-öt esztendő szükséges.